

1. สถานการณ์ปัจจุบันและการดำเนินการในประเด็นแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

1.1 สถานการณ์แรงงานต่างด้าวในปัจจุบัน

สืบเนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายการจัดระบบแรงงานต่างด้าวเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่มีอยู่ทั้งหมดในประเทศ โดยใช้มาตรการด้านการบริหารในการผ่อนผันการจ้างแรงงานต่างด้าวกลุ่มดังกล่าวให้ทำงานได้เป็นครั้งคราวตามความจำเป็นนับตั้งแต่ปี 2539 เรื่อยมาจนถึงปี 2546

ในปี 2547 นโยบายรัฐบาลภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) เริ่มมีความชัดเจนมากขึ้น โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ รวม 7 ยุทธศาสตร์ มีเป้าหมายสุดท้าย คือ “การใช้แรงงานต่างด้าวโดยถูกต้องกฎหมาย” ดำเนินการเป็น 3 ระยะ กล่าวคือ

ระยะที่ 1 ดำเนินการให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่อยู่ในประเทศไทยทุกคนมารายงานตัวเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติและผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี และอนุญาตให้ทำงานได้ โดยมีกรมการปกครองเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ

ระยะที่ 2 ดำเนินการปรับเปลี่ยนสถานะคนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรในระยะที่ 1 ให้เป็นผู้เข้าเมืองโดยถูกต้องกฎหมาย โดยการเจรจาให้ประเทศคู่ภาคีเข้ามาพิสูจน์สัญชาติพร้อมออกเอกสารรับรองหรือหนังสือเดินทางให้คนต่างด้าวของตน แล้วขอรับการตรวจลงตรา (วีซ่า) กับฝ่ายไทยเพื่อขออนุญาตทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ระยะที่ 3 ดำเนินการนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตามที่รัฐบาลไทยได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานไว้กับประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา โดยขณะนี้ได้มีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวมาทำงานแล้ว แยกเป็นสัญชาติลาว จำนวน 8,180 คน และสัญชาติกัมพูชา จำนวน 10,591 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2550) ส่วนสัญชาติพม่าอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อให้มีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวมาทำงาน

1.2 การดูแลคุ้มครองแรงงานอพยพในประเทศไทย

การคุ้มครองแรงงานในประเทศไทย อาจมีประเด็นในเรื่องค่าจ้างขั้นต่ำ สวัสดิการในการทำงาน ในเรื่องนี้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานใช้บังคับอยู่แล้ว โดยกฎหมายดังกล่าวไม่เลือกปฏิบัติว่าจะเป็นแรงงานท้องถิ่นหรือแรงงานต่างด้าวแต่อย่างใด โดยหากเจ้าหน้าที่ตรวจพบที่มีการละเมิดการจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดก็จะบังคับให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้ถูกต้องเท่ากับค่าจ้างขั้นต่ำหรือหักเหี่ยมกับแรงงานท้องถิ่นตั้งแต่วันแรกที่เข้ามาทำงานแม้เป็นคนหลบหนีเข้าเมืองก็ตาม ดังนั้นแรงงานต่างด้าวจะได้รับการคุ้มครองดูแลในเรื่องการจ้างงานเท่าเทียมกับแรงงานไทยทุกประการ

1.3 ความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

ในเรื่องนี้ นายกรัฐมนตรี (พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์) ได้ลงนามในปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานอพยพ (ASEAN Declaration on the Protection of the Rights of Migrant Workers) เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2550 ณ เมืองปูซาน ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งถือเป็นการให้คำมั่นต่อการดำเนินการส่งเสริมการจ้างงานที่มีคุณค่า คำนี้ถึงมนุษยธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนคำนึงถึงงานที่มีลักษณะที่ก่อให้เกิดรายได้เพียงพอสำหรับแรงงานอพยพ

1.4 ข้อสังเกตต่อกรณีการจ้างแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

ประเด็นการแสวงหาประโยชน์จากการจ้างแรงงานต่างด้าว การละเมิดอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในงานรับใช้ในบ้านและงานกรรมกรในกิจการประมงทะเลของนายจ้าง เช่น มีการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน การถูกนายจ้างคุกคามทางเพศด้วยการสัมผัสร่างกาย การถูกตบ/ตี การถูกข่มขู่ด้วยวาจา นั้นเป็นเรื่องของการกระทำละเมิดต่อสิทธิของบุคคล ซึ่งมีกฎหมายทั้งกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ใช้บังคับหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอยู่แล้ว ไม่ได้เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยแต่ประการใด

2. การจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติลาว พม่า และ กัมพูชา

2.1 การพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว

เพื่อจัดระบบแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับการผ่อนผันและอนุญาตทำงานตามมติคณะรัฐมนตรีให้ได้รับการพิสูจน์สัญชาติเพื่อปรับเปลี่ยนสถานะเป็นแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย ปัจจุบันดำเนินการได้เฉพาะแรงงานจากประเทศลาวและกัมพูชา ส่วนการพิสูจน์สัญชาติแรงงานพม่า ขณะนี้อยู่ในระหว่างรอเจรจากับประเทศต้นทาง

2.2 การนำเข้าแรงงานต่างด้าว

สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตามข้อตกลงที่รัฐบาลไทยได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน (Memorandum of Understanding: MOU) กับรัฐบาลพม่า ลาว และกัมพูชา ปัจจุบันดำเนินการได้เฉพาะแรงงานจากประเทศลาวและกัมพูชา ส่วนประเทศพม่าอยู่ระหว่างรอเจรจาเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันอีกครั้ง

2.3 การจัดระบบการจ้างแรงงานต่างด้าวทำงานในลักษณะไป-กลับ หรือทำงานตามฤดูกาล

บริเวณชายแดนประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการประชุมหารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการจ้างแรงงานในลักษณะดังกล่าว รวมทั้งการกำหนดขั้นตอนการเข้าเมืองและขออนุญาตทำงาน

2.4 การดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา

2.4.1 ลาว

ได้มีคณะเจ้าหน้าที่เข้ามาดำเนินการพิสูจน์สัญชาติ ตั้งแต่ปี 2548 – 2550 ผลการดำเนินงาน (ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2550) แรงงานลาวได้รับการพิสูจน์สัญชาติ จำนวน 56,159 คน และมีการนำแรงงานลาวเข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 8,040 คน

2.4.2 กัมพูชา

ได้มีคณะเจ้าหน้าที่เข้ามาดำเนินการพิสูจน์สัญชาติ ตั้งแต่ปี 2548 – 2550 ผลการดำเนินงาน (ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2550) แรงงานกัมพูชาได้รับการพิสูจน์สัญชาติ จำนวน 45,508 คน และมีการนำแรงงานกัมพูชาเข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 6,204 คน

2.4.3 พม่า

ประเทศไทยและประเทศพม่าได้มีการเจรจาว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน โดยฝ่ายพม่าขอให้ฝ่ายไทยจัดส่งแรงงานพม่าที่หลบหนีเข้าเมืองไปดำเนินการพิสูจน์สัญชาติในประเทศพม่า โดยฝ่ายพม่าแสดงจุดยืนให้ฝ่ายไทยทราบว่าต้องการแก้ปัญหาแรงงานพม่าที่หลบหนีในประเทศไทย เป็นประเด็นแรกก่อนที่จะดำเนินการความร่วมมือด้านแรงงานกับประเทศไทยในประเด็นอื่น

2.5 การดำเนินการของไทยในเรื่องของการดูแลและการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวในประเทศ

จะอยู่ภายใต้ขอบเขตตามบันทึกว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงานที่รัฐบาลไทยและรัฐบาลต้นทางของแรงงานต่างด้าวเห็นชอบร่วมกัน โดยแรงงานต่างด้าวสามารถทำงานในประเทศไทยได้ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 และได้รับสิทธิเช่นเดียวกับแรงงานไทยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 รวมทั้งสิทธิการรักษาพยาบาลตามระเบียบของสำนักงานประกันสังคม

3. สถานการณ์การดำเนินการในประเด็นการบริหารจัดการแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศ

3.1 บทบาทของกระทรวงแรงงานต่อการจัดส่งแรงงานไปทำงานในต่างประเทศ

บทบาทของกระทรวงแรงงาน แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

3.1.1 บทบาทในการควบคุม ได้แก่ การควบคุม ดูแลให้การเดินทางไปทำงานต่างประเทศของคนงานในทุกวิธี ตลอดจนการดำเนินการของบริษัทจัดหางานให้เป็นไปโดยถูกต้องตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 เพื่อปกป้องคุ้มครองคนหางาน

3.1.2 บทบาทในการส่งเสริม...

3.1.2 บทบาทในการส่งเสริม ได้แก่ การส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดส่งแรงงานไทยไปต่างประเทศ การดำเนินการของรัฐในด้านนี้ เช่น การลดขั้นตอนการจัดส่งคนงานไปทำงานในต่างประเทศให้ความคล่องตัวสะดวกรวดเร็วขึ้น การขยายตลาดแรงงานไทยในต่างประเทศ การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านแรงงานต่างประเทศ เป็นต้น

3.1.3 บทบาทในการคุ้มครองดูแล ได้แก่ การให้การคุ้มครองดูแลช่วยเหลือปกป้องผลประโยชน์ของแรงงานไทยที่ทำงานอยู่ในต่างประเทศ โดยมีกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งกำหนดให้บริษัทจัดหางานหรือนายจ้างต่างประเทศที่จ้างคนงานไทยต้องส่งเงินเข้ากองทุนสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการให้การช่วยเหลือคนงานที่ถูกทอดทิ้งอยู่ในต่างประเทศได้เดินทางกลับประเทศไทย และให้การสงเคราะห์แก่คนงานที่ทำงานอยู่ในต่างประเทศ โดยประสานงานกับสำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ซึ่งกระจายอยู่ในประเทศที่มีแรงงานไทยทำงานอยู่เป็นจำนวนมาก โดยให้การดูแลคุ้มครองคนงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 และช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหาจากการทำงานในต่างประเทศ

3.2 หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ

3.2.1 สำนักงานบริหารแรงงานไปต่างประเทศ กรมการจัดหางาน มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศ คุ้มครองสิทธิประโยชน์ของคนหางานที่จะไปทำงานในต่างประเทศ หรือลูกจ้างที่ไปทำงาน หรือฝึกงานในต่างประเทศให้ได้รับการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นศูนย์ข้อมูลแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ บริหารเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ ตลอดจนส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศ

3.2.2 กองตรวจและคุ้มครองคนหางาน กรมการจัดหางาน มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมบริษัทจัดหางานต่างประเทศ โดยดำเนินการลงโทษตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 ขณะนี้กรมการจัดหางานได้จัดตั้งด่านตรวจคนหางานแล้ว จำนวน 17 ด่าน ดังนี้

- ด่านตรวจคนหางานดอนเมือง
- ด่านตรวจคนหางานสะเตา
- ด่านตรวจคนหางานป่าดงเบขาร์
- ด่านตรวจคนหางานสุโขทัย-สก
- ด่านตรวจคนหางานตากใบ
- ด่านตรวจคนหางานเบตง
- ด่านตรวจคนหางานวังประจัน
- ด่านตรวจคนหางานภูเก็ท
- ด่านตรวจคนหางานหาดใหญ่

/-ด่านตรวจคนหางาน...

- ด่านตรวจคนหางานเซี่ยงไฮ้
- ด่านตรวจคนหางานสตูล
- ด่านตรวจคนหางานเซียงราย
- ด่านตรวจคนหางานน่าน
- ด่านตรวจคนหางานนครพนม
- ด่านตรวจคนหางานมุกดาหาร
- ด่านตรวจคนหางานหนองคาย
- ด่านตรวจคนหางานอุบลราชธานี

3.2.3 สำนักงานแรงงานในต่างประเทศ เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลแรงงานไทยในต่างประเทศ ปัจจุบันมีสำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศ จำนวน 13 แห่ง ดังนี้

- สำนักงานแรงงานไทยในประเทศซาอุดีอาระเบีย (รียาด)
- สำนักงานแรงงานไทยในประเทศซาอุดีอาระเบีย (เจดดาห์)
- สำนักงานแรงงานไทยในประเทศญี่ปุ่น
- สำนักงานแรงงาน ณ เมืองฮ่องกง
- สำนักงานแรงงาน ณ กรุงมะนิลา (ส่วนที่ 2)
- สำนักงานแรงงาน ณ กรุงมะนิลา (ส่วนที่ 2) สาขาเมืองเกาสง
- สำนักงานแรงงานไทยในประเทศมาเลเซีย
- สำนักงานแรงงานไทยในประเทศสิงคโปร์
- สำนักงานแรงงานไทยในประเทศบรูไน
- ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเทลอาวีฟ ประเทศอิสราเอล
- ฝ่ายแรงงานประจำคณะทูตถาวรประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์
- ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี
- ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี

3.2.4 ศูนย์บริหารการไปทำงานต่างประเทศ (TOEA)

เป็นการขยายขอบข่ายการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาขอรับบริการทั้งกลุ่มคนหางานที่จะเดินทางไปทำงานต่างประเทศ บุคคลในครอบครัวผู้ประกอบธุรกิจด้านการส่งเสริมให้แรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ ตลอดจนผู้ประกอบการ/นายจ้างทั้งในประเทศและนอกประเทศรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) โดยการจัดตั้งศูนย์ TOEA มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์รวมของการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จและบูรณาการ ณ จุดเดียวกัน

/จากหน่วยงาน...

ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับความสะดวกและความคล่องตัวในการติดต่อขอรับบริการ มีหน่วยงานที่ให้บริการภายในศูนย์ TOEA คือ

- สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ กรมการจัดหางาน ให้บริการและกำกับดูแลให้การพิจารณาอนุญาตจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อบรมเตรียมความพร้อมคนหางานก่อนเดินทางไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น

- กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ให้บริการทำหนังสือเดินทาง (Passport)

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ให้บริการตรวจสุขภาพคนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้บริการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม (CID)

3.2.5 การทำความตกลงในการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศกับประเทศผู้รับ

- ไต้หวัน ประเทศไทยและไต้หวันกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการร่วมหรือไทย-ไต้หวัน (Thai – Taiwan Joint Consultation Committee) โดยเป็นการประชุมในลักษณะไม่เป็นทางการในระดับอธิบดี และผลึกกันเป็นเจ้าภาพ เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาแรงงานและแสวงหาตลาดแรงงานในไต้หวันมาโดยลำดับ จนถึงปัจจุบันได้มีการประชุมร่วมกันมาแล้วรวม 11 ครั้ง

- ญี่ปุ่น ปี 2537 กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน ได้ลงนามในข้อตกลงในการจัดส่งผู้ฝึกงานไทยไปฝึกงานในประเทศญี่ปุ่นร่วมกับองค์กรความร่วมมือการฝึกงานระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JITCO) ซึ่งเป็นองค์กรที่รัฐบาลญี่ปุ่นสนับสนุนให้มีการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประสานในการรับแรงงานต่างชาติในรูปแบบของผู้ฝึกงานให้กับสถานประกอบการต่าง ๆ ในประเทศญี่ปุ่น โดย JITCO เป็นองค์กรผู้รับตามเงื่อนไข และกรมการจัดหางานเป็นองค์กรผู้ส่งผู้ฝึกงานภายใต้โครงการ JITCO ซึ่งดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ 1) จัดส่งคนว่างงานและผู้รอเปลี่ยนงานที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 2) จัดส่งผู้ที่จบจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงานหรือสถาบันฝึกอาชีพอื่น ๆ และผ่านการทดสอบในระดับกึ่งฝีมือ

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2542 กระทรวงแรงงาน โดยอธิบดีกรมการจัดหางานได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในฐานะ Sending Organization ร่วมกับสมาคมพัฒนาแรงงานระหว่างประเทศของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กของญี่ปุ่น (IMM) ซึ่งมีฐานะเป็นมูลนิธิที่จดทะเบียนกับกระทรวงแรงงานญี่ปุ่น เป็นองค์กรรับผู้ฝึกงานภายใต้การกำกับดูแลของ JITCO โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดส่งผู้ฝึกงานไทยไปฝึกงานในประเทศญี่ปุ่น โดยองค์กรผู้รับจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจ ส่วนแรงงานไทยก็จะมีโอกาสได้เรียนรู้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาและยกระดับความรู้และทักษะฝีมือการทำงาน มีโอกาสการทำงานในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งยกระดับชีวิตตนเองและครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- มาเลเซีย ปี 2546 ไทยและมาเลเซียได้ลงนามความตกลงเพื่ออำนวยความสะดวกในการคัดเลือกการจัดส่งแรงงานและการจ้างงานไทยเข้าไปทำงานในมาเลเซีย และการเคารพกฎระเบียบและกฎหมายของทั้งสองประเทศ โดยรัฐบาลไทยยอมที่จะรับประกันว่า คนงานที่ได้รับการคัดเลือกจากนายจ้างจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดและจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และนโยบาย รวมทั้งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมาเลเซียในฐานะคนงานและผู้พำนักชั่วคราวในมาเลเซีย โดยนายจ้างมาเลเซียจะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของแรงงานไทย

- สาธารณรัฐเกาหลี วัตถุประสงค์การจัดทำความตกลงเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานสาธารณรัฐเกาหลี และเพื่อให้มีกรอบความร่วมมือระหว่างสองประเทศ ภายใต้ระบบการจ้างแรงงานต่างชาติในสาธารณรัฐเกาหลี ผลจากความร่วมมือระหว่างสองประเทศ ทำให้แรงงานไทยมีโอกาสเดินทางไปทำงานในสาธารณรัฐเกาหลีมากขึ้นและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงานน้อยลง ส่วนฝ่ายเกาหลีสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศและปัญหาการถูกกีดกันหรือการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยหลังจากที่ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจร่วมกันระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานสาธารณรัฐเกาหลี เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2547 ซึ่งมีผลบังคับใช้เป็นเวลา 2 ปี กระทรวงแรงงานไทยและสาธารณรัฐเกาหลีจึงได้ต่ออายุการลงนามในบันทึกความเข้าใจครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2548

- อิสราเอล กรมการจัดหางานได้ลงนามในความตกลงความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) ในการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานภาคเกษตรกรรมในประเทศอิสราเอล เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2550 ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลอิสราเอลที่ต้องการให้ IOM เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานภาคเกษตรกรรมในอิสราเอล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดค่าใช้จ่ายคนหางานและป้องกันการเอารัดเอาเปรียบคนหางานในการเดินทางไปทำงานอิสราเอล ปัจจุบันกรมการจัดหางานและ IOM อยู่ระหว่างการหารือเกี่ยวกับรายละเอียดในการดำเนินการภายใต้ความตกลงดังกล่าว

- สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กระทรวงแรงงานไทยและกระทรวงแรงงานสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงานระหว่างไทยกับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 โดยบันทึกความเข้าใจดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจ้างแรงงานไทยเข้าไปทำงานในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เพิ่มมากขึ้น ได้รับการปฏิบัติและคุ้มครองภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกับแรงงานท้องถิ่น และเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ ตลอดจนได้รับการดูแลสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ และความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม

4. สถานการณ์และการดำเนินการในการคุ้มครองแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศ

มาตรการในการให้ความคุ้มครองคนหางานเพื่อป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ รวมทั้งถูกเอารัดเอาเปรียบจากบริษัทจัดหางานและบุคคลซึ่งดำเนินการรับเรื่องร้องทุกข์และช่วยเหลือคนหางานที่ถูกหลอกลวงให้ได้รับเงินคืน รวมทั้งการใช้มาตรการทางกฎหมายโดยการร้องทุกข์กล่าวโทษเพื่อดำเนินคดีสาย/นายหน้าเกือน มี 2 ประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

4.1 ด้านการป้องกัน

4.1.1 กรมการจัดหางานได้มีการรณรงค์ให้มีการประชาสัมพันธ์ความรู้ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชน คนหางาน ผู้นำชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับการไปทำงานต่างประเทศที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีการดำเนินการ คือ

- ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนคนหางานได้มีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการสมัครงานและการไปทำงานต่างประเทศที่ถูกต้องและขอควรระวังในการสมัครงาน โดยการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ตลอดจนการทำเอกสารเผยแพร่ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงมากที่สุด และครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

- จัดทำโครงการเกี่ยวกับการป้องกันการหลอกลวงคนหางาน เพื่ออบรม ประชุมชี้แจงประชาชนและผู้นำท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการเดินทางไปทำงานต่างประเทศอย่างถูกต้อง และเพื่อให้ทราบถึงกลวิธีการหลอกลวงของกลุ่มผู้หลอกลวงคนหางาน โดยสร้างแนวร่วมกับหน่วยราชการ รวมทั้งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำชุมชน หรือศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนการสอดส่องดูแลแจ้งข้อมูลเบาะแสพฤติกรรมของสาย/นายหน้าเกือนให้กับหน่วยงานราชการ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2550 ได้จัดทำโครงการ จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

(1) โครงการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการไปทำงานต่างประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยเน้นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้สนใจไปทำงานต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจ ซึ่งสำนักงานจัดหางานทุกจังหวัดและสำนักจัดหางานกรุงเทพเขตพื้นที่ เป็นผู้ดำเนินการโดยมีผลการดำเนินการ จำนวน 91,873 คน

(2) โครงการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการไปทำงานต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมแก่คนหางานก่อนเดินทางไปทำงานต่างประเทศทั้งในเรื่องของขั้นตอนการสมัครงาน การเตรียมเอกสาร การตรวจสุขภาพ การขอวีซ่า หน้าที่ความรับผิดชอบของ

บริษัทจัดหางาน การกู้เงินสินเชื่อ ค่าใช้จ่ายสำหรับสมัครงานและการไปทำงาน กลุ่มหมาย ข้อบังคับ การปฏิบัติตัวระหว่างที่ทำงานในประเทศต่าง ๆ รวมถึงพฤติการณ์หลอกลวงของสาย/นายหน้าเถื่อนในรูปแบบต่าง ๆ มีผลการดำเนินการ จำนวน 1,807,407 คน

(3) โครงการเคาะประตูบ้านเพื่อป้องกันปัญหาการหลอกลวงคนหางานเป็นการดำเนินการเชิงรุก เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการเดินทางไปทำงานต่างประเทศอย่างถูกต้องแก่ประชาชนและผู้นำชุมชนในพื้นที่ และเพื่อให้ทราบถึงกลวิธีการหลอกลวงของกลุ่มผู้หลอกลวงคนหางานและสร้างแนวร่วมกับทางราชการเพื่อทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนในพื้นที่และช่วยสอดส่องดูแลแจ้งเบาะแสพฤติการณ์ของสายนายหน้าเถื่อนให้แก่หน่วยงานราชการ มีพื้นที่ดำเนินการ 20 จังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลการดำเนินการ 15,632 คน

(4) โครงการเครือข่ายชุมชนร่วมรณรงค์ป้องกันการลักลอบไปทำงานต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองคนหางานมิให้ถูกหลอกลวง และคนหางานมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการไปทำงานในต่างประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้ผู้นำท้องถิ่นเห็นความสำคัญของปัญหา และเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาชุมชน มีผลการดำเนินการ 188,898 คน

4.1.2 ตรวจสอบการดำเนินการของบริษัทจัดหางานทั่วประเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันมิให้ผิดกฎหมาย โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2550 ได้มีการตรวจสอบบริษัทจัดหางานทั่วประเทศ จำนวน 699 ครั้ง

4.1.3 ตรวจสอบการเดินทางไปทำงานต่างประเทศของคนหางานโดยด่านตรวจคนหางาน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 18 ด่าน ใน 14 จังหวัด ตั้งอยู่บริเวณท่าอากาศยานและชายแดนระหว่างประเทศ เพื่อดูแลให้ความคุ้มครองคนหางานที่จะเดินทางไปทำงานในประเทศซึ่งเดินทางผ่านชายแดนและท่าอากาศยาน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2550 มีผลการดำเนินการ ดังนี้

- ตรวจสอบเอกสารแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ จำนวน 146,534 คน
- ตรวจสอบและระงับผู้เดินทางที่ให้การยอมรับว่าจะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และผู้พฤติกรรมที่เชื่อว่าจะไปลักลอบทำงานในต่างประเทศ แต่มิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองหางาน พ.ศ.2528 จำนวน 526 คน

4.2 ด้านการปราบปราม

กรมการจัดหางานได้จัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางาน จำนวน 75 ศูนย์ 75 จังหวัด ครอบคลุมจังหวัดทั่วประเทศ ณ ที่ทำการสำนักงานจัดหางานจังหวัด โดยแต่ละศูนย์มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่รับผิดชอบกระทรวงแรงงานเป็นคณะทำงาน มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่เป็นคณะทำงานและที่ปรึกษาคณะทำงานตามลำดับ เพื่อทำหน้าที่รับ

แจ้งข่าว ประชาสัมพันธ์ รับเรื่องร้องทุกข์ปราบปรามและจับกุมดำเนินคดีผู้หลอกลวงคนหางาน ใน
ปีงบประมาณ พ.ศ.2550 มีผลการดำเนินรับเรื่องร้องทุกข์และช่วยเหลือคนหางานแยกเป็นกรณี ดังนี้

4.2.1 กรณีบริษัทจัดหางาน

- รับเรื่องร้องทุกข์คนหางาน	จำนวน	1,462	คน
- ค่าเสียหาย	จำนวน	5,462,144	บาท
- คนหางานได้รับการช่วยเหลือ	จำนวน	1,756	คน
- ได้รับเงินคืน	จำนวน	2,921,263	บาท

หมายเหตุ จำนวนคนหางานได้รับการช่วยเหลือมีจำนวนมากว่า เนื่องจากมีการดำเนินการช่วยเหลือ
คนหางานที่ค้างดำเนินการจากปีงบประมาณที่ผ่านมา

4.2.2 กรณีสาย/นายหน้าเถื่อน

- รับเรื่องร้องทุกข์คนหางาน	จำนวน	932	คน
- ค่าเสียหาย	จำนวน	65,564,951	บาท
- คนหางานได้รับการช่วยเหลือ	จำนวน	921	คน

นอกจากนี้กรมการจัดหางานได้เร่งรัดให้วินิจฉัยข้อร้องทุกข์ของประชาชนให้แล้วเสร็จ
โดยเร็วถ้าพบว่าการฝ่าฝืนกฎหมายจะดำเนินการโดยร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้
ดำเนินคดีผู้กระทำผิดกฎหมายหรือลงโทษทางทะเบียนในปีงบประมาณ พ.ศ.2550 มีผลการดำเนินการ
ดังนี้

- ร้องทุกข์สาย/นายหน้าเถื่อน	จำนวน	169	คน
- จับกุมสาย/นายหน้าเถื่อน	จำนวน	26	คน
- ร้องทุกข์กล่าวโทษบริษัทจัดหางาน	จำนวน	14	ราย
- พักใช้บริษัทจัดหางาน	จำนวน	3	แห่ง

กรมการจัดหางาน

กองแผนงานและสารสนเทศ

ข้อมูล ณ วันที่ 12 ธันวาคม 2550